

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
«03» червня 2020 року (Протокол №10)

Голова Вченої ради

Д.В. Губерський

Зведено в дію наказом ректора

№ 383-32 від «12» червня 2020 року

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ» КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Пояснювальна записка

1. Обґрунтування необхідності прийняття Концепції інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Концепція інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Концепція) розроблена відповідно до Декларації ООН про права людини (1948), Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Саламанської декларації про принципи, політику і практичні дії у сфері освіти людей з особливими потребами (1994); Конституції України (1996), законів України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (2006), «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2000), «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» (2005), «Про соціальні послуги» (2019), Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання

(2010), Статуту КНУ імені Тараса Шевченка (2015), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» (2019) та інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері освіти, соціального захисту та соціальної реабілітації осіб з особливими освітніми потребами, в яких регламентовано надання освітніх, медичних, соціальних та інших послуг особам з особливими освітніми потребами.

Відповідно до вищенаведених документів Університет має забезпечити доступність і якість освітніх послуг усім суб'єктам освітнього процесу, зокрема й особам з особливими освітніми потребами, з урахуванням здібностей, можливостей та інтересів *кожного* шляхом запровадження інклюзивної освіти.

Інклюзія – це ідеологія, політика і процес, які забезпечують рівну участь всіх членів суспільства у будь-яких сферах життєдіяльності.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення конституційного права кожної людини на отримання якісної освіти у закладі будь-якого типу за власним вибором.

Інклюзивне навчання у вищій школі – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації навчання з урахуванням індивідуальних особливостей їхньої навчально-пізнавальної діяльності.

Особа (студент) з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової психолого-педагогічної підтримки й організації особливих умов для здобуття вищої освіти.

Універсальний дизайн – дизайн предметів, обстановок, програм та послуг, який покликаний зробити їх максимально придатними для використання всіма людьми без необхідності адаптації чи спеціального дизайну.

Реалізація Концепції сприятиме:

- іміджевій привабливості Університету як лідера соціальних змін, що впроваджує нову філософію і освітню політику суспільства рівних можливостей;
- забезпеченню конституційного права осіб з особливими освітніми потребами на рівний доступ до якісної вищої освіти;
- підвищенню рейтингу Університету на світовому рівні як закладу вищої освіти, що дотримується міжнародних стандартів та політики;
- удосконаленню освітнього процесу в Університеті шляхом розбудови середовища доступності і впровадження сучасних досягнень науки та практики в галузі освітньої інклюзії;
- підвищенню професійної компетентності науково-педагогічних працівників через додаткове володіння сучасними методами та методиками інклюзивного навчання.

Основні завдання:

- сформуувати інклюзивне освітнє середовище Університету шляхом забезпечення можливості реалізації соціальних, громадянських і освітніх прав кожним суб'єктом освітнього процесу;
- сприяти підвищенню рівня інклюзивної культури в Університеті, спрямованої на розбудову толерантної спільноти, здатної розділяти ідеї співробітництва, поваги до різноманіття, визнання цінності кожного суб'єкта освітнього процесу;
- забезпечити архітектурну, інформаційну, освітню та соціальну доступність освітнього середовища;
- продовжувати здійснювати інституційні зміни в Університеті для забезпечення інклюзивного навчання;
- створити матеріально-технічну базу, адаптовану до потреб осіб з особливими освітніми потребами;
- удосконалити систему підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і їхньої підготовки науково-педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної освіти;
- сприяти поширенню особистісно орієнтованих та інноваційних інклюзивних освітніх технологій.

Затвердження Концепції та реалізація визначених у ній заходів забезпечать особам з особливими освітніми потребами можливість усвідомленого вибору Університету як місця для здобуття якісної вищої освіти з інклюзивним освітнім середовищем.

2. Етапи впровадження інклюзивної освіти в Університеті

Для реалізації Концепції слід забезпечити комплексне розв'язання питань, пов'язаних із нормативно-правовим, навчально-методичним, матеріально-технічним та кадровим забезпеченням інклюзивної освіти. Відповідні документи будуть затверджені у встановленому порядку.

2.1. Розроблення нормативно-правового забезпечення:

- підготувати і затвердити документи щодо стратегічного планування із включення до моделі освіти Університету інклюзивної освіти;
- розробити Положення про підвищення педагогічної кваліфікації науково-педагогічних працівників у питаннях інклюзивної освіти;
- розробити Положення про індивідуальну програму навчання осіб з особливими освітніми потребами та портфолію особистісних досягнень;
- забезпечити внесення необхідних змін до Статуту Університету.

2.2. Підготовка навчально-методичного забезпечення та змін до навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти:

- розробити навчально-методичні рекомендації, навчально-методичні посібники щодо організації інклюзивного навчання та створення інклюзивного освітнього середовища в Університеті;
- розробити особистісно орієнтовані навчальні плани, індивідуальні програми навчання;
- забезпечити осіб з особливими освітніми потребами різних нозологій навчально-методичними матеріалами в адаптованому до їхніх потреб форматі;
- організувати академічну мобільність для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема міжнародну;
- організувати проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях із урахуванням потреб осіб з особливими освітніми потребами;
- організувати науково-просвітницькі заходи серед студентського середовища з метою формування культури толерантності та поваги один до одного.

2.3. Забезпечення доступності освітнього середовища:

- забезпечити архітектурну доступність корпусів Університету та студентського містечка (пандуси, санвузли, ліфти, звукові сигнали, позначки тощо);
- здійснити спеціалізований технічний супровід (надати студентам спеціалізоване технічне обладнання для забезпечення доступності освітнього процесу);
- забезпечити інформаційну доступність освітнього процесу та соціального життя Університету.

2.4. Забезпечення інституційних змін в Університеті:

- визначити координаторів від структурних підрозділів Університету для підтримки та адаптації у процесі інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами;
- ввести штатні одиниці фахівців з питань організації інклюзивного навчання на рівні НМЦ ОНП Університету;
- запровадити інститут кураторів для осіб з особливими освітніми в умовах інклюзивної освіти;
- створити інформаційний ресурс для системного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

2.5. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників:

- організувати курси зі спеціальної підготовки та перепідготовки науково-педагогічних працівників, допоміжного персоналу для роботи з особами з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти;
- забезпечити можливості для участі науково-педагогічних працівників у вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях щодо запровадження інклюзивного освітнього середовища;
- організувати курси з підвищення кваліфікації кураторів (тьюторів) інклюзивних груп;
- організувати курси жестової мови для співробітників і студентів;
- розробити та ввести навчальну дисципліну «Людина в інклюзивному суспільстві».

3. Фінансове забезпечення

Фінансування організації інклюзивного навчання здійснюється за рахунок:

- коштів загального фонду Державного бюджету;
- програм USAID;
- грантів посольств держав;
- коштів благодійних фондів та організацій;
- коштів спецфонду Університету, зокрема Студпарламенту;
- інших джерел.

4. Внутрішні виконавці проєкту

- факультети/інститути;
- Центр інноваційного розвитку;
- Науково-методичний центр організації навчального процесу;
- Центр виховної роботи;
- Студентський парламент;
- психологічна служба;
- сектор працевлаштування;
- дирекція Студентського містечка;
- Університетська клініка;
- адміністративно-господарська частина.

СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ ПРОЄКТУ

1. Інформаційне забезпечення

№	Завдання	Відповідальні
1	Висвітлення проєкту на інформаційних ресурсах.	<ul style="list-style-type: none">• Центр комунікацій.• Інноваційний центр.
2	Інформування про події проєкту структурних підрозділів Університету.	<ul style="list-style-type: none">• Центр комунікацій.

2. Матеріально-технічне забезпечення

№	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечення необхідної інфраструктури у навчальних корпусах, гуртожитках Студмістечка, на територіях інших структурних підрозділів.	<ul style="list-style-type: none">• Рожко О.Д.• Декани факультетів/директори інститутів• Дирекція Студмістечка.
2	Забезпечення необхідними навчальними матеріалами.	<ul style="list-style-type: none">• Бугров В.А.

3. Забезпечення освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами

№	Завдання	Відповідальні
1	Адаптація освітніх програм для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з використанням новітніх технологій в освітньому процесі.	<ul style="list-style-type: none">• НМЦ ОНП.
2.	Забезпечення доступності навчальних матеріалів для осіб з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none">• Бугров В.А.

4. Виховна робота

№	Завдання	Відповідальні
1	Проведення культурних, освітніх, інформативних заходів, спрямованих на підвищення рівня толерантності в університетській спільноті.	<ul style="list-style-type: none">• Центр виховної роботи• Студентський парламент

5. Участь у міжнародних проєктах з інклюзивної освіти

№	Завдання	Відповідальні
1	Участь у міжнародних заходах з інклюзії.	<ul style="list-style-type: none">• Бех П.О• Декани факультетів/директори і інститутів• Центр інноваційного розвитку

6. Організація психологічного супроводу

№	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечити психологічний супровід осіб з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none">• Факультет психології• Психологічна служба• Інститут психіатрії• Університетська клініка

7. Забезпечення працевлаштування

№	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечити доступ до пропозицій щодо працевлаштування осіб з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none"> Сектор працевлаштування

ПОЕТАПНИЙ ПЛАН

№	Захід	Відповідальні	Дедлайн
1	Написання концепції проєкту.	Рожко О.Д., Березіна С.Б., Чуйко О.В., Черкас Л.В.	4.11.2019
2	Презентація проєкту: <ul style="list-style-type: none"> Перегляд фільму «Право на життя». Круглий стіл «Університет рівних можливостей». Відкриття ліфтової платформи для маломобільних людей. 	Березіна С.Б., Черкас Л. В.	5.11.2019
3	Встановлення мнемосхем для осіб з порушенням зору по 3 шт. на кожен корпус: <ul style="list-style-type: none"> географічний факультет; економічний факультет; Інститут журналістики; Інститут міжнародних відносин; Інститут післядипломної освіти; Інститут філології; головний корпус Університету; механіко-математичний факультет; ННЦ "Інститут біології та медицини"; факультет інформаційних технологій; факультет комп'ютерних наук та кібернетики; 	Рожко О.Д.	25.12.2020

	<ul style="list-style-type: none"> • факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем; • фізичний факультет; • хімічний факультет. 		
4	<p>Облаштування паркувальних місць для осіб з особливими освітніми потребами. (10% від загальної кількості місць для парковки):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Астрономічна обсерваторія; • географічний факультет; • економічний факультет; • Інститут журналістики та Інститут міжнародних відносин; • Інститут післядипломної освіти; • Інститут філології; • головний корпус Університету; • механіко-математичний факультет; • ННЦ «Інститут біології та медицини»; • факультет інформаційних технологій; • факультет комп'ютерних наук та кібернетики; • факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем; • фізичний факультет; • хімічний факультет. 	Рожко О.Д.	25.12.2020
5	<p>Облаштування приміщень факультетів/інститутів пандусами для маломобільних людей (15)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Інститут філології (1) • ННЦ «Інститут біології та медицини» (2) 	Рожко О.Д.	25.12.2020

	<ul style="list-style-type: none"> • Навчально-спортивний комплекс (1) • Військовий інститут (1) • гуртожитки №3,6 (2); • фізичний факультет (1) • механіко-математичний факультет (1) • Інститут післядипломної освіти (1) • факультет комп'ютерних наук та кібернетики (1) • факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (1) • НБ імені М.Максимовича (1) • Університетська клініка (1) • Ботанічний сад імені акад. О. Фоміна (1) 		
6	<p>Облаштування приміщень факультетів/інститутів санвузлами для маломобільних людей (9)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Військовий інститут (1) • Університетська клініка (1) • Інститут післядипломної освіти (1) • фізичний факультет (1) • факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем(1) • Ботанічний сад імені акад. О Фоміна (1) • ННЦ «Інститут біології та медицини» (1) • корпус загальноуніверситетських кафедр (1) • Навчально-спортивний комплекс (1) • ННЦ «Інститут біології та медицини» (1) 	Рожко О.Д.	25.12.2020

7	Облаштування приміщень факультетів/інститутів ліфтами для маломобільних людей (1) <ul style="list-style-type: none"> • Інститут філології 	Рожко О.Д.	25.12.2021
8	Облаштування місць в аудиторіях для освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами (24) <ul style="list-style-type: none"> • усі факультети/інститути. 	Рожко О.Д.	25.12.2021
9	Облаштування приміщень факультетів/інститутів тактильними стрічками і полосами для людей з порушеннями зору. <ul style="list-style-type: none"> • усі факультети/інститути. 	Рожко О.Д.	25.12.2020
10	Проведення тренінгів з інклюзивної освіти <ul style="list-style-type: none"> • для заступників деканів факультетів/директорів Інститутів з навчальної, виховної роботи, студентського активу; • інших категорій співробітників Університету. 	Кондратьєва І.В., Березіна С.Б	25.12.2020
11	Створення факультетом психології та психологічною службою адаптаційної програми для осіб з особливими освітніми потребами.	Данилюк І.В., Бояршинова К.І.	1.09.2020
12	Адаптація освітніх програм для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з використанням новітніх технологій в освітньому процесі <ul style="list-style-type: none"> • для маломобільних студентів; • для студентів з обмеженими можливостями слуху; • для студентів з обмеженими можливостями зору. 	Бугров В.А., Гожик А.П., гаранти освітніх програм	1.09.2021

13	Адаптація розкладу занять для осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту <ul style="list-style-type: none"> • для маломобільних студентів; • для студентів з обмеженими можливостями слуху; • для студентів з обмеженими можливостями зору. 	Бугров В.А., керівники структурних підрозділів	1.09.2020
14	Облаштування кімнат у відповідних гуртожитках для осіб з особливими освітніми потребами.	Рожко О.Д., Лібак І.І.	25.12.2020
15	Створення програм стажування, працевлаштування осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту.	Степанець І.О., гаранти освітніх програм	1.09.2020

Погоджено:

Перший проректор

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Проректор з науково-педагогічної роботи
(перспективний розвиток)

2.30.20

О.К. Закусило

В.А. Бугров

О.Д. Рожко